بسیج امام
فانوس
۷۸
در جستجوی هیأت تراز انقلاب اسلامی/ شماره هفتاد و هشتم/ زمستان ۱۴۰۳

شعبه‌ای از بهشت

مهمترین مؤلفه‌های تأثیرگذار در روضه‌های خانگی جهت تعمیق باورهای دینی

فانوس ـ در جستجوی هیأت تراز انقلاب اسلامی
شماره هفتاد و هشتم، زمستان ۱۴۰۳

شعبه‌ای از بهشت

مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار در روضه‌های خانگی جهت تعمیق باورهای دینی
برگرفته از کتاب «محافل خانگی» نوشته آقای امیر پرچمی؛ سی و سومین نشست هیأت‌پژوهی(محیا ۴)؛ ۲۸ آبان ۱۴۰۲، جامعه ایمانی مشعر.

به کوشش: هادی مرادی فرهمند
تهیه و تنظیم: معاونت تولیدات رسانه‌ای جامعه ایمانی مشعر
طراح جلد: علی ناصری
صفحه‌آرا: حسن ناصری
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

استفاده از مطالب نشریه و تکثیر آن برای هیأت‌ها، در صورت ذکر منبع آزاد می‌باشد.

جامعه ایمانی مشعر
قم ـ کد پستی: ۳۷۱۹۶ - ۱۵۶۴۷
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۱۵۴۲
پایگاه اطلاع‌رسانی: www.۱۵۴۲.org
رایانامه: info@۱۵۴۲.org

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

حرارت عشـق ابدی حضرت سیدالشـهدا علیه‌السلام تنها نسیم روح‌بخشـی است که با برخورداری از جنس «نورالله» هیچ‌گاه خاموش نخواهد شد. اگر وسعت این نور را نه در اماکن مقدس؛ بلکـه در تمامـی فضـای زندگانی انسـان‌ها جاری و سـاری بـدانیم، خواهیم فهمیـد اگر هنوز عـشق برپاسـت، اگر آرامشـی در دل‌های پُرتلاطم حاکم اسـت و اگر مظلومـی در این عالَمِ مملو از ستم حمایت می‌شود، همگی از وجود نور امام حسین علیه‌السلام است.

مگر می‌شـود نور حضرت اباعبدالله علیه‌السلام در دلی جای گرفته باشـد و آن دل، شـب و روزش غرق در آرامـش نباشـد؟ مگـر می‌تـوان هـدف یـک زندگـی عاشـقانه و الهی را بـدون نقطه وصـل میـان خـود و حضرت تـصور کرد؟ وقتی با کسـانی که ذرّه‌ای از این محبـت و تکیه‌گاه نـرم و مطـمئن آسـمانی بهـره‌ای نبرده‌انـد روبـه‌رو مـی‌شویم، آنهـا را غرق در آشـوب و هیاهـو می‌بینیم. بـه‌راستی چـرا؟ آیا تاکـنون به‌جای پاسـخ‌های نـظری و علمی، از آنهـا پرسیده‌ایم

که چقدر محبت و حرارت عشق حضرت را تجربه کرده‌اند؟ هیچ! کوچک‌ترین دلدادگی، هر انسانی را به‌سوی مسیر دیگری می‌کشاند. مسیری که تمامی ناملایمات زندگی را برای ره‌پیمای خود شیرین کرده و به سمت هدف خلقتش رهنمون خواهد ساخت.

سقفی که هر انسانی در زیر سایه آن قد کشیده و رشد کرده، همان سقفی است که در هر زمان و مکانی همچون سایه به دنبالش خواهد بود. اگر آن سقف بر پایه تبعیض، گناه و تفکرات مادی پایه‌گذاری شده باشد، قطعاً ظلم و فساد و دنیاپرستی نتیجه‌ای است که انتظارش را خواهد کشید و اگر آن سقف بر پایه عدالت، معنویت و تفکرات عمیق دینی استوار شده باشد، مسلّماً آرامش، پاکی و پیشرفت دنیوی و اخروی را به دنبال خواهد داشت. خلاصه اینکه، «خانه» و «خانواده» نقش محوری و حیاتی برای هر فردی ایفا می‌کند. خانه‌ای که فضای آن با نور حسین علیه‌السلام سرشار از اطمینان گشته، دغدغه‌مندانه به جامعه و آینده دنیای خود می‌نگرد و خانه‌ای که از

این نور بی‌بهره باشد، در تمایلات و خواهش‌های مادی غرق شده و در بهترین حالت، خدمت به دیگران را نه برای پیشبرد دین و معنویت؛ بلکه در ازای بهره بیشتر از مواهب دنیا خواهد دید.

اگر امروزه زنده‌بودن اسلام را مدیون خانه‌هایی بدانیم که در مقاطعی بلند از تاریخ، ذکر خدا و اهل‌بیت علیهم‌السلام در آنها موجب نورانیت و تعمیق باورهای دینی خود و نسل‌های آینده بود، سخنی به‌گزاف نگفته‌ایم. امروزه ما را چه شده که دائماً بر طبل کم‌رنگ‌شدن یا نابودی ارزش‌های اسلامی می‌کوبیم؛ ولی از ظرفیت خانه‌هایی که نبودِ نور سیدالشهدا علیه‌السلام را بی‌صدا فریاد می‌زنند غافلیم؟ تا زمانی که کانون خانواده در ابعاد مختلف معرفتی و دینی به باوری عمیق نرسد، نباید انتظار جامعه‌ای دغدغه‌مند نسبت به اسلام و آینده دنیا را داشت.

«روضه‌های خانگی»، همان کلید راه‌گشایی است که در طول تاریخ، این مسیر را پیشِ‌روی ما نهاده تا با کمترین هزینه و بهترین نتیجه، آینده خود و خانواده خود و به‌تبع آن، آینده

جامعه و نسل‌های آتی را تضمین کنیم. محافلی که به گمان بسیاری از مردم یا بی‌تأثیر است و یا راه‌اندازی آن پُردردسر! آن وقت، همین مردم بالاترین هزینه‌ها را خرج دوره‌های آموزشی، تربیتی و مشاوره‌ای می‌کنند تا بلکه بتوانند به زندگی آرام و تربیت فرزندانی باورمند و آینده‌ساز دست یابند.

نوشتار حاضر، در پی همین دغدغه به مهم‌ترین مؤلفه‌هایی پرداخته است که در روضه‌های خانگی، به‌سادگی و شیرینی هرچه‌تمام‌تر، تبیین و تعمیق باورهای دینی را به همراه داشته و از همین جهت، محیط زیبایی را برای خانواده‌ها به ارمغان خواهد آورد. این منشور، برگرفته از کتاب «**محافل خانگی**» و با استفاده از محتوای سی‌وسومین نشست هیأت‌پژوهی که با حضور جناب آقای امیر پرچمی(نویسنده کتاب)، برگزار گردید، تمامی سیر برگزاری محافل خانگی را تا حصول نتیجه بیان کرده است. نکته جالب‌توجه در این کتاب آن است که مطالب بیان شده در آن، تجربیات مبلّغین و برگزارکنندگان این محافل است که پیامدهای شیرین آن را در کف میدان و به چشم خود تجربه و مشاهده کرده‌اند. امید است که این راه طی شده، دوباره به مسیر بندگی و زیبای خانواده‌ها بازگردد و فضای خانه‌ها را همچون گذشتگانی که در منزل خود، محفلی برای جمع‌شدن دل‌های باصفا برپا می‌کردند، شور و نشاط بهشتی ببخشد.

راه‌اندازی یک محفل؛ چرا و چگونه؟

در عصری که سبک زندگی غربی در بطن زندگی مردم جای بازکرده و جوّ زندگی را با نگاهی بی‌روح مسموم کرده است، هنوز بسیاری از خانواده‌های آگاه و بیداردلی هستند که شب و روز خود را با یاد خدا و اهل‌بیت علیهم‌السلام درهم‌آمیخته‌اند. یادی که نور امید را در دل‌ها و تحت سخت‌ترین شرایط زنده نگه داشته و عشق از جنس الهی را در اعماق قلوب اهل خانه حک کرده است. اگر از آنها پرسیده شود تا راز اطمینان قلبی و موفقیت در مسئولیت‌های خطیر همسرداری، فرزندداری و تعامل صمیمانه با والدین را بگویند، از چیزی جز زنده‌بودن یاد خدا و اولیای او در محیط مقدس خانه دم نخواهند زد.

زمانی که از چرایی و انگیزه برپاکنندگان محافل خانگی سؤال شده، هر یک به فراخور شرایط محیطی، خانوادگی، جغرافیایی و دغدغه‌های دینی و فرهنگی دلایل مختلفی را بیان

کرده‌اند. احساس نیاز به یک فضای دورهمی برای ارتباط با اقوام و آشنایان دور و نزدیک، توجه به عاقبت دنیوی و اخروی این امر، زنده نگه‌داشتن سنت حسنه قرآن‌خوانی در منزل، انجام امور خیر نظیر قرض‌الحسنه، نزدیکی بیشتر دل‌ها، ایجاد فضایی بانشاط و سالم برای کودکان و ایجاد محفلی برای انتقال معارف مبتلابه از جمله انگیزه‌هایی است که این افراد را جهت توجه به این مهم واداشته است. گفتنی است برای برپا نمودن یک محفل خانگی حتماً نیازی به انگیزه‌های عمیق دینی نیست؛ بلکه صِرف برگزاری و اهتمام جدی نسبت به استمرار آن در طول سال ـ اگرچه به مقدار کم باشد ـ آثار شگفت‌انگیز خود را در ابعاد مختلف فردی و اجتماعی به دنبال خواهد داشت.

اما به هنگام صحبت از چگونگی راه‌اندازی این‌گونه محافل، اذهان بسیاری از کسانی که نسبت به فلسفه و ماهیت آن درک و اطلاع صحیحی ندارند به‌سوی هیأتی متشکل از سازوکار گسترده و پیچیده متبادر می‌شود. ممکن است سؤال شود با وجود تمامی درگیری‌های زندگی و سختی ارتباطات خویشاوندی و حتی همسایگی میان افراد در زندگی امروزی، برگزاری چنین محافلی تقریباً غیرممکن و یا بسیار دشوار به نظر برسد. درحالی‌که با اندیشه در چگونگی حفظ آن در روزگار کنونی و کسب تجربه از کسانی که با نظم و برنامه مستمری به برپایی محفل خود توجه ویژه دارند، می‌توان به‌آسانی هر چه تمامِ راه‌اندازی این دورهمی‌ها پی برد.

با اندیشه در چگونگی حفظ آن در روزگار کنونی و کسب تجربه از کسانی که با نظم و برنامهٔ مستمری به برپایی محفل خود توجه ویژه دارند، می‌توان به‌آسانی هر چه تمامِ راه‌اندازی این دورهمی‌ها پی برد.

با انجام تحقیقات و بررسی‌های میدانی و پرسش از مخاطبینی که در این عرصه فعالیت دارند، نتایج قابل‌توجهی به‌دست‌آمده که راه‌اندازی و برگزاری محافل خانگی، با انجام موارد زیر به‌راحتی امکان‌پذیر خواهد بود:

۱. با نگاهی به ارتباطات قومی هر خانواده، روشن است که جنس و ساختار بافت فامیلی هر خانواده‌ای از نوع یا انواع خاصی شکل‌گرفته است. شناخت دقیق این بافت فامیلی از حیث اجتماعی، فرهنگی و دینی اولین شرط ارتباط‌گیری صحیح جهت راه‌اندازی یک دورهمی به شمار می‌رود. این بافت ممکن است به صورت‌های مختلفی نظیر سنتی، ساده، تخصصی، مذهبی، غیرمذهبی و... نمایان گردد و می‌بایست با درنظرداشتن این مؤلفه مهم، ارتباطات را به بهترین نحو ممکن صورت داد. عدم توجه به این مهم، انگیزه کافی و علاقه لازم برای حضور و شرکت در یک دورهمی ساده را ایجاد نخواهد کرد؛ چه رسد به برگزاری یک محفل! کسی که دغدغه جمع‌کردن اعضای فامیل را در یک دورهمی دارد، اگر ساختار قومیتی آنها از یک بافت مذهبی باشد، نمی‌تواند با ایجاد فضایی غیرمذهبی در این کار اقدام نماید (و بالعکس)؛ اگر هم یک‌مرتبه صورت گیرد، دیگر به‌هیچ‌عنوان تداوم نخواهد داشت.

۲. در مرتبه بعدی، این سؤال مطرح می‌شود که راه‌اندازی این محافل باید با مشارکت چه گروهی از افراد فامیل راه‌اندازی شود؟ آیا اقدام خودسر و بدون درنظرگرفتن افراد

تأثیرگذار در کشاندن پای خانواده‌ها به محافل، امری منطقی به نظر می‌رسد؟ اگر نگوییم بی‌تأثیر است، قطعاً اثر ناچیزی در شکل‌گیری یک محفل خواهد داشت. پس بهترین بهانه‌ای که می‌تواند یک‌یک اعضای خانواده‌ها را در یک دورهمی جمع کرده و به‌عنوان وسیله محکمی در ارتباطات خانوادگی به آن تکیه کرد را باید شناخت و محافل را با محوریت حضور آنان شکل داد.

به‌عنوان‌مثال، زمانی که خانواده‌ها و بستگان در موضوعی با یکدیگر به اختلاف می‌خورند، گاهی این اختلافات از طریق بزرگان فامیل حل‌وفصل می‌گردد و اینجاست که معلوم می‌شود ظرفیت بالای بزرگان فامیل در ایجاد یک محفل و دورهمی، بسیار مهم و قابل اعتناست. اما در مواجهه با بستگانی که از نعمتِ داشتنِ این بزرگان محروم هستند، ممکن است جوانان و یا کودکان ـ در جایی که خانواده‌ها از حضور غالب آنان بهره می‌برند ـ دستاویز خوبی برای شکل‌گیری یک محفل قرار گیرند.

بنابراین، در راه‌اندازی یک محفل صرفاً نباید از طریق دعوت مستقیم از بستگان جهت شرکت در یک محفل مذهبی اقدام نمود. بلکه باید با درنظرداشتن شرایط و فضای خویشاوندی و با استفاده از افرادی که در شکل‌گیری یک دورهمی می‌توانند اثرگذار باشند نسبت به این امر مبادرت ورزید. انعطاف عمل و برخورد نرم و نجیبانه و دوستانه با اعضای فامیل و حتی همسایگان، در جلب‌اعتماد آنان بسیار مؤثر بوده

زمانی که خانواده‌ها و بستگان در موضوعی با یکدیگر به اختلاف می‌خورند، گاهی این اختلافات از طریق بزرگان فامیل حل‌وفصل می‌گردد و اینجاست که معلوم می‌شود ظرفیت بالای بزرگان فامیل در ایجاد یک محفل و دورهمی، بسیار مهم و قابل اعتناست.

و نه‌تنها در جهت برگزاری یک محفل؛ بلکه در تمامی حالات باید با رعایت این اصل با یکدیگر تعامل کرد.

موضوع مناسب، نُقل محافل خانگی

پس از مشخص‌شدن بافت و مرجع مناسب برای دعوت و برپایی یک محفل، نباید از انتخاب یک موضوع و محتوای مناسب و درخور فضای غالب غفلت کرد. محتوایی که به‌عنوان مطلعی جذاب و شنیدنی برای غالب اهل فامیل بتواند انگیزه کافی برای حضور ایشان را ایجاد نماید، امری بسیار مهم و حیاتی است. این موضوعات و محتواها، علاوه بر شکل‌گیری، نقطه عطف بسیار مهمی در تداوم محافل نیز به شمار می‌روند. از همین رو، استفاده از محتوا و مطالب صرفاً دینی و مذهبی برای مخاطبین غیرمذهبی قطعاً اثر معکوسی را به دنبال خواهد داشت و یا ارائه مطالب تخصصی و سلسله‌وار در حوزه طب، تربیت، روان‌شناسی، قرآن و... برای مخاطبینی که اغلب آنها به موضوع مشخص گرایش دارند، انگیزه خوبی برای شرکت در این‌گونه دورهمی‌ها خواهد بخشید. همچنین ایجاد فضای بازی برای کودکان و تبدیل آن به فضای مشورت و هم‌اندیشی و سوق‌دادن تدریجی آن به سمت

محتوایی که به‌عنوان مطلعی جذاب و شنیدنی برای غالب اهل فامیل بتواند انگیزهٔ کافی برای حضور ایشان را ایجاد نماید، امری بسیار مهم و حیاتی است.

مباحث دینی و معنوی نیز می‌تواند برای بستگانی که دارای جمعیت بالای کودک هستند دستاویز خوبی قرار گیرد.

به‌طورکلی، یافته‌های پژوهش و مصاحبه با محفل‌داران موفق نشان داده است که ۹ موضوع، محوریت بحث‌های محافل خانگی را تشکیل داده است. برخی از موضوعات نظیر «دورهمی» و «روضه» به‌صورت عام به‌عنوان موضوع محفل قرار گرفته و موضوعات دیگری مانند «قرآن»، «اخلاق»، «خانواده»، «قرض‌الحسنه»، «طب»، «دعا»، و «شاهنامه و بوستان‌خوانی» به‌صورت خاص مورد تمایل متولیان و مخاطبین قرار می‌گیرند. هرچند موضوعات دیگری نیز می‌تواند و می‌بایست با درنظرداشتن عُلقه و فضای گرایشی اغلب جمع در این محافل مطرح و ارائه گردند. لازم به ذکر است که در موضوعات عام، بیشتر محافل به‌سوی فضای روضه یا هیأت تمایل پیدا کرده و محافل به هنگام استفاده از موضوعات خاص، از هدفمندی و جهت‌گیری مشخص‌تری بهره جسته و بیشتر به سمت رفع نیازهای خاص جهت می‌یابند.

مؤلفه‌های تداوم محافل خانگی

مهم‌ترین دغدغه‌ای که برپاکنندگان محافل خانگی را درگیر خود کرده است، بی‌دوامی و عدم استمرار این‌گونه محافل است. بسیاری از افراد به هنگام راه‌اندازی یک دورهمی، به دلیل عدم توجه به برخی از شرایط و مؤلفه‌های مهم حفظ آن در طول سال، قادر به نگهداری و تداوم آن نبوده و از همین جهت، راه‌اندازی یک محفل به دلیل عدم استمرار آن با شکست مواجه می‌شود. این تداوم، زمانی اهمیت مضاعف پیدا می‌کند که دائماً بر خروجی و آورده این محافل که همان تعمیق باورهای دینی و سعادت دنیا و آخرت است، توجه داشته باشیم.

این تداوم، زمانی اهمیت مضاعف پیدا می‌کند که دائماً بر خروجی و آوردهٔ این محافل که همان تعمیق باورهای دینی و سعادت دنیا و آخرت است، توجه داشته باشیم.

اما تجربه‌ای که مبلّغین و بانیان روضه‌های خانگی در ایجاد و تداوم این محافل کسب کرده‌اند، برای دغدغه‌مندان این عرصه بسیار قابل‌استفاده خواهد بود؛ لذا با تکیه بر پژوهشی که در این راستا انجام گردیده، به بهترین و مهم‌ترین مؤلفه‌هایی که در این دوام‌بخشی اثرگذار هستند اشاره خواهد شد:

۱. در ابتدای امر، ناگفته پیداست که هر چقدر یک محفل خانوادگی با رعایت ملاحظات کاربردی و توصیه‌های مرحله راه‌اندازی محفل ایجاد شده باشد، احتمال پایداری و موفقیت آن در ادامه بیشتر خواهد بود. به‌عبارت‌دیگر، یکی از شروط اصلی تداوم و حفظ محافل خانوادگی، «آغاز خوب و سنجیده» است که با رعایت مؤلفه‌های آن می‌توان تا حدود بسیاری بابت تداوم محفل، اطمینان خاطر داشت.

۲. مهم‌ترین شاخصه‌ای که در طول تاریخ، بارزترین بُعد ماهیتی این محافل را تشکیل داده و متأسفانه اکنون نادیده‌گرفتن آن منجر به تضعیف این محافل گشته، اصل «سادگی و بی‌پیرایگی» آن است. اساساً همین سادگی است که قلوب شرکت‌کنندگان را به یکدیگر نزدیک و نزدیک‌تر کرده و همچون گذشته، رفت‌وآمدها و ارتباطات خویشاوندی را بسیار آسان خواهد کرد. مع‌الاسف، امروزه به دلیل شکل‌گیری تجملات در برپایی یک دورهمی، حتی رفت‌وآمد نزدیک‌ترین اشخاص با مشکلات بسیاری مواجه شده است. مردم امروزه با وجود ابزارها و فناوری‌های روزافزونی که امورات زندگی خود را در کوتاه‌ترین زمان ممکن به‌پیش می‌برند، قطعاً نسبت به گذشته از اوقات فراغت بیشتری برخوردارند؛ لکن بر فرض که درگیری‌ها و مشغله‌های خانواده‌های امروزی بسیار بیشتر از گذشتگان گردیده، اما اختصاص یک ساعت در هفته و یا در ماه، در میان تمامی اوقات فراغتی که برای افراد وجود دارد، امری پیچیده و غیرممکن نیست.

آنچه باعث گردیده این رفت‌وآمد، روزبه‌روز به حاشیه رفته و از متن زندگی خانواده‌ها خارج گردد، این است که سادگیِ دورهمی در گذشته، جای خود را به چشم و هم‌چشمی در امروزه داده است. ما را چه شده که برای دعوت از یک برادر یا خواهری که عمری بر سر سفره‌ای ساده بودیم و به هر بهانه‌ای پای دردِدل‌ها و صحبت‌های برادرانه، خواهرانه، پدرانه و مادرانه می‌نشستیم، امروزه برای همان دورهمی باید بهترین سفره و بیشترین هزینه را اعمال کرد و به همان بهانه، شوق دیدار نزدیک‌ترین افراد در دل‌ها خشکیده شود؟ با نگاه به سیره و سنت معصومین علیهم‌السلام درمی‌یابیم که به هنگام دعوت از میهمان، باید ظرفیت و شأن میهمانی منظور گردیده و باید پذیرایی، متناسب با داشته‌ها انجام گیرد. افراط‌وتفریط در مخارج و هزینه‌های میهمانی نه‌تنها سودی در برنخواهد داشت؛ بلکه دیدارهای مجدد و آتی را نیز با چالش و مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد ساخت؛ بنابراین، پذیرایی و میزبانی از میهمان به هر اندازه که ساده‌تر باشد، به همان میزان، تعاملات و رفت‌وآمدهای خانوادگی و حتی غیرخانوادگی را آسان‌تر خواهد کرد. این امر، در عصر امروزی که اغلب خانواده‌ها درگیر چشم و هم‌چشمی شده‌اند، بیش از هر زمان دیگری ضرورت پیدا کرده است.

پذیرایی و میزبانی از میهمان به هر اندازه که ساده‌تر باشد، به همان میزان، تعاملات و رفت‌وآمدهای خانوادگی و حتی غیرخانوادگی را آسان‌تر خواهد کرد.

آنچه در برگزاری محافل خانگی از اهمیت بیشتری برخوردار است این است که در رعایت این اصل، تنها نباید به پذیرایی و سفره اطعام توجه داشت؛ بلکه مکان دعوت،

نوع برنامه، نحوه پوشش و هر آنچه که در معرض دید میهمانان قرار دارد باید ملبّس به لباس سادگی و بی‌پیرایگی باشد تا زمانی که دعوت‌های آتی از سوی افرادی با بضاعت مالی کمتر انجام می‌گیرد، با طیب خاطر و بدون دغدغه مادی و مالی باشد. براین‌اساس، به‌عین مشاهده شده است محافلی که بدون رعایت سادگی برپاشده‌اند از هیچ دوامی برخوردار نبوده و یا به‌قدری کم‌رونق شده‌اند که دیگر نمی‌توان نام محفل و دورهمی بر روی آن گذاشت.

۳. «جذابیت» در برگزاری یک محفل، اثر فوق‌العاده‌ای در پایداری آن خواهد داشت. به‌طورکلی، هر برنامه‌ای که بتواند محافل را از یکدستی و خشکی خارج کرده و به آن تنوعی خوشایند و گیرا ببخشد، تا حدود زیادی دوام محفل را تضمین خواهد کرد. مصادیق فراوانی را می‌توان به‌عنوان مؤلفه جذابیت برشمرد؛ امّا با نگاهی گذرا به تجربه‌های صورت‌گرفته در این امر می‌توان بهترین آنها را در موارد زیر برشمرد:

- «برنامه اطعام» و گستراندن سفره میزبانی از میهمانان، در جذابیت محفل بسیار مفید و مؤثر خواهد بود. اما همان‌گونه که گذشت، این اطعام نباید با تکلّف و تجملات همراه باشد تا از آسیب‌های ویران‌کننده جلوگیری شود. این اطعام هرچقدر با بی‌تکلّفی و سادگی بیشتری همراه باشد، انگیزه دیگر خانواده‌ها را در دعوت از خویشاوندان و استمرار محافل بیشتر خواهد کرد. گفتنی است،

بنا به تجربه محفل‌داران، بهتر آن است تا این سفره در پایان دورهمی باز شود تا علاوه بر حسن‌ختام محفل، کسانی که در اثنای برنامه به آنها ملحق می‌شوند بتوانند از این سفره بهره ببرند.

- راه‌اندازی «فوق‌برنامه» برای اعضای شرکت‌کننده در محفل، به جذابیت کار خواهد افزود. منظور از فعالیت‌های فوق‌برنامه، مجموعه‌ای از فرصت‌ها و اقداماتی است که در درون یا خارج از محفل، طراحی و اجرا می‌شوند. این فعالیت‌ها می‌توانند در قالب‌های مختلف و متنوعی در بستر محافل انجام گیرند تا علاوه بر پایداری محفل، آورده‌های دیگری نیز برای تک‌تک اعضای محفل به همراه داشته باشند. بهترین نمونه‌های تجربه‌شده این فوق‌برنامه‌ها را می‌توان در برگزاری اموری نظیر اردوهای فامیلی، برنامه‌های ورزشی، گرامیداشت تولد، ازدواج، قبولی دانشگاه و... و همچنین اختصاص‌دادن موقعیت مناسبی برای بازی کودکان برشمرد.
- خانواده‌هایی که می‌توانند در مهیاکردن «مکان شایسته و مناسب» برای برگزاری محافل اقدام نمایند، از چند جهت می‌توانند در تداوم محافل اثرگذار باشند: اولاً ثابت‌بودن و مساعد بودن یک مکان برای شرکت تمامی بستگان و آشنایان، دغدغه میزبانی آنان را رفع خواهد کرد؛ ثانیاً با ایجاد یک مکان با

در جذاب‌سازی محافل نباید از «نوآوری» غفلت کرد.

...

به‌عنوان موارد تجربه شده می‌توان اموری نظیر این موارد را برشمرد: تبلیغ قرآنی جذاب، کودک‌محور شدن روضه، راه‌اندازی صندوق قرض‌الحسنه جهت اعطای وام به اعضای محفل و کمک به نیازمندان، امور فرهنگی و ورزشی متنوع، تهیهٔ بسته‌های حمایتی نوجوانان و جوانان و همچنین راه‌اندازی شاخهٔ ویژهٔ نوجوانان و جوانان.

معماری ساده و سنتی و با خلق فضایی روح‌بخش و معنوی می‌توان مکانی دائماً معنوی را برای برگزاری محافل تدارک دید و ثالثاً باتوجه‌به وضعیت آپارتمان‌نشینی که در حالت عادی چالش‌های بسیاری را به همراه دارد، می‌تواند راهگشای آسیب‌های برگزاری محفل در این منازل گردد.

- در جذاب‌سازی محافل نباید از «نوآوری» غفلت کرد. نوآوری همان چیزی است که با انتخاب ایده‌های درست و اجرای صحیح فرایند، به هر عملی تازگی بخشیده و مسیر اجرای فعالیت را هموارتر می‌سازد. در بحث حاضر، از ایده‌ها و نوآوری‌های بسیاری می‌توان جهت جذابیت و دوام محافل خانگی بهره برد. به‌عنوان موارد تجربه شده می‌توان اموری نظیر این موارد را برشمرد: تبلیغ قرآنی جذاب، کودک‌محور شدن روضه، راه‌اندازی صندوق قرض‌الحسنه جهت اعطای وام به اعضای محفل و کمک به نیازمندان، امور فرهنگی و ورزشی متنوع، تهیه بسته‌های حمایتی نوجوانان و جوانان و همچنین راه‌اندازی شاخه ویژه نوجوانان و جوانان. اینها تنها مواردی هستند که به‌عنوان نمونه از سوی افراد در محافل مورد تجربه قرار گرفته و بازخورد مثبتی داشته است و علاوه بر این موارد، بسیاری از اقدامات خلاقانه و نوآورانه را می‌توان جهت جذابیت محافل به کار بست.

۴. وجود «نظم و برنامه» نه‌تنها در تداوم محافل؛ بلکه از عوامل بسیار تأثیرگذار در تداوم و پایداری هر عملی به شمار می‌رود. جدای از آنکه اسلام، سفارش‌ها و تأکیدات فراوانی در خصوص اهتمام به نظم و برنامه‌ریزی دارد، تجربه ثابت کرده و عقل نیز گویای آن است که تنها مؤلفه‌ای که می‌تواند زمان را برای انسان به تسخیر درآورد تا بهترین استفاده را از آن ببرد، مدیریت آن در قالب نظم و برنامه‌ریزی است. پس در برگزاری محفلی که اهمیت و ضرورت تاریخی آن بر هیچ‌کس پوشیده نیست، نباید از این اصل اساسی غافل بود و با ایجاد ساختار صحیح، مدیریت سالم و انتخاب‌شونده، باید کوشید تا در جهت عمل به برنامه‌ها و شفافیت عملکرد، نسبت به تداوم همیشگی محافل اقدام نمود.

۵. همان‌گونه که پیش‌تر در بخش راه‌اندازی محفل بیان شد، ممکن است افرادی در میان اعضای فامیل از نفوذ و جایگاهی برخوردار باشند که بتوانند نقش محوری در تجمیع اعضای خانواده‌ها در یک دورهمی و محفل داشته باشند. معمولاً این افراد در محافل خانگی تحت عنوان «متولی» یاد می‌شوند که علاوه بر برپایی، در تداوم محافل نقش مهمی بر عهده دارند. اما باید توجه داشت که هیچ محفل و حتی مجموعه‌ای را نمی‌توان بدون سرمایه اجتماعی آن تصور کرد و از همین جهت، وجود دو شاخصه در

کیفیت «مشارکت» اعضای فامیل قطعاً در تداوم محافل، اثرگذار خواهد بود. ... می‌توان از مشارکت‌دادن خاص جوانان در ارائهٔ مطالب محفل یادکرد که این مشارکت از طریق انجام تحقیقات راجع به موضوعات مبتلابه جوانان نیز قابل‌تحقق خواهد بود.

متولی می‌تواند این تداوم را تضمین نماید: صداقت و مقبولیت. این دو، ویژگی‌های حیاتی هر فردی در ایفای نقش حساس سرپرستی یک مجموعه به شمار می‌روند.

۶. کیفیت «مشارکت» اعضای فامیل قطعاً در تداوم محافل، اثرگذار خواهد بود. طبیعتاً جمعی که از مشارکت و توجه کافی برخوردار نباشد، به‌تدریج از میدان فعالیت خارج گشته و بر فرض تداوم آن با اعضای بسیار کم، اثرگذاری مطلوبی را در پی نخواهد داشت. پس در فراهم نمودن شرایط جهت مشارکت هر یک از اعضای فامیل نباید کوتاهی کرد و با خلاقیت و تنوع باید محفل را برای حضور و فعالیت حداکثری افراد مهیا کرد. به‌عنوان نمونه‌های تجربه شده می‌توان از مشارکت‌دادن خاص جوانان در ارائه مطالب محفل یاد کرد که این مشارکت از طریق انجام تحقیقات راجع به موضوعات مبتلابه جوانان نیز قابل‌تحقق خواهد بود. همچنین مشارکت بزرگان فامیل، به‌ویژه بانوان در امور محفل، تأثیر بسزایی در کشاندن پای دیگر اعضای فامیل و به‌تبع آن در تداوم محفل خواهد داشت.

محفل خانگی و اثرات بی‌شمار آن

فرهنگ اصیل ایرانی ـ اسلامی را به زیبنده‌ترین شکل ممکن به نمایش گذاشته و قادر است فضای بی‌روح و خفه‌کنندهٔ حاکم بر زندگی غربی در خانواده‌ها را در هم بشکند.

بنابر آنچه از راه‌اندازی و تداوم یک محفل ساده و بی‌تکلف گفته شد، آیا تنها به شکل‌گیری یک دورهمی خویشاوندی ختم خواهد شد یا آورده‌های دیگری را نیز به همراه خواهد داشت؟ به‌ویژه هنگامی که از یک محفلی یاد می‌کنیم که فضای آن بر محوریت محتواهای دینی و قدسی شکل‌گرفته و دغدغه‌هایی فراتر از دید و بازدیدهای خانوادگی در آن وجود دارد. چه بسیاری از نشست‌وبرخاست‌هایی که صرفاً به جهت گذراندن اوقات فراغت و با سخنان بیهوده صورت می‌گیرد؛ اما دریغ از آنکه دانسته شود چه ظرفیت و بستر مهیایی برای کسب آورده‌های فراوان دنیوی و اخروی در آنها نهفته است!

پس زمانی که از یک محفل زیبای خانگی یاد می‌کنیم، این زیبایی را نه صرفاً در یک میهمانی و دورهمی ساده؛ بلکه در ثمرات بی‌شماری می‌دانیم که فرهنگ اصیل ایرانی ـ اسلامی را به زیبنده‌ترین شکل ممکن به نمایش گذاشته و قادر است فضای بی‌روح و خفه‌کننده حاکم بر

زندگی غربی در خانواده‌ها را در هم بشکند. با نگاهی کلی می‌توان دریافت که این محافل، آرامش و روحانیت موردنیاز فطرت انسان‌ها را به بهترین وجه برآورده کرده و گستردگی آن در سطح جامعه، ثمرات بسیاری را متوجه آنان خواهد کرد.

بی‌شک، نگاه به هر فعالیت کم‌هزینه‌ای که نتایج و سودهای فراوانی را به همراه دارد کافی است تا حجت را تمام کند و بهترین انتخاب را به همگان هدیه کند؛ لذا در این بخش بر آنیم تا مهم‌ترین پیامدهایی که یک محفل می‌تواند برای خانواده‌ها به ارمغان داشته باشد را از نظر بگذرانیم و بدون آنکه از خود سخنی به میان آوریم، تجربه‌های میدانی برگزارکنندگان این محافل را با یکدیگر مرور کنیم.

۱. **تفریح:** بارزترین آورده‌ای که یک محفل خانگی به همراه دارد، فضای دلنشین و سالمی است که مایه خوشی و شادمانی برای اهل محفل به شمار می‌رود. این اثر، برای کودکان و مادرانی که دغدغه حضور در محیط تفریحی سالم دارند بیشتر موردتوجه و استفاده قرار خواهد گرفت.

۲. **هم‌بستگی:** با نگاهی دقیق‌تر به این حُسن هم‌نشینی، پیامدهای مثبتی میان اعضای فامیل ـ ورای آثار ظاهری آن ـ مشاهده می‌شود. راه‌اندازی این محفل توسط بسیاری از کنش‌گران حوزه خانواده باعث گردیده تا بهترین حس تعلق خانوادگی برای اعضا ایجاد شود؛ اعضایی که هیچ مراوده‌ای با بستگان خود نداشتند، اکنون برای

برگزاری یک محفل ماهیانه بی‌تابی می‌کنند. علاوه‌برآن، برگزاری این محافل، انسجام و حمایت خانوادگی را نیز در پی داشته و موجب شده تمامی اعضای محفل همچون اعضای یک خانواده در رفع نیازها و حمایت مادی و معنوی از یکدیگر به پا خیزند.

۳. **تعالی:** در پیامدهای مبارک این محافل باز هم به این نقطه بسنده نمی‌شود و عمق آثار آن در نتایج دیگری نیز مشاهده می‌شود. رشد مادی و معنوی، همان حلقه گمشده‌ای است که تمامی انسان‌ها خواسته و ناخواسته آن را در زندگی خود جست‌وجو می‌کنند. اگر این رشد نباشد، اساساً زندگی انسان با فلسفه خلقت او هماهنگ نخواهد شد و به پوچی و نابودی ارزش‌های اصیل انسانی او منتهی خواهد شد. گذرگاه محافل خانگی همان بستری است که در کنار ساحت‌های دیگر تعالی‌بخش، عطاگر رشد مادی و معنوی برای انسان‌ها خواهد بود. بهترین دلیل بر این مدعا را نیز همچون موارد گذشته، بر تجربه افراد می‌دانیم؛ تجربه‌هایی همچون افزایش تمایلات دینی، کاهش تدریجی رفتارهای غیراخلاقی، تمایل بیشتر به امور دینی، کاهش اختلافات خانوادگی و همچنین کاهش مشکلات اقتصادی و اجتماعی. گفتنی است هر یک از این مسائل به‌نوبه خود، چالش عظیمی هستند که مجموعه‌ها و نهادهای مختلفی برای حل آنها هزینه و وقت بسیاری را صرف می‌کنند؛ درحالی‌که تمامی آنها تنها در یک محفل ساده و بی‌تکلّف، تا اندازه زیادی حل‌وفصل شده‌اند.

با نگاهی کلی می‌توان دریافت که این محافل، آرامش و روحانیت موردنیاز فطرت انسان‌ها را به بهترین وجه برآورده کرده و گستردگی آن در سطح جامعه، ثمرات بسیاری را متوجه آنان خواهد کرد.

ارمغان پایانی

هرچند در بخش قبل، رشد و تعالی را مهم‌ترین آورده برپایی این محافل عنوان کردیم؛ لکن در بطن این اثر، ثمره‌ای نهفته است که به‌عنوان روح حرکت‌بخشِ زندگی، تمامی جنبه‌های فردی و اجتماعی انسان را به‌سوی سعادت دنیوی و اخروی رهنمون می‌سازد. از این ارمغان بی‌نظیر، تحت عنوان «تعمیق ایمان و باورهای دینی» یاد می‌شود. قطعاً همین عمق معرفت و ایمان است که ارزش عبادت‌های انسان را تعیین کرده و رشد و تعالی انسان را به نقطه‌ای می‌رساند که از او الگو و اسوه‌ای تاریخی بسازد. اگر نگوییم همگی، قطعاً بسیاری از بزرگان تاریخ تشیع و مفاخر شیعه در طول تاریخ، زیر سایه خانواده‌ای سالم رشد و نمو پیدا کرده و با پیمودن مسیر بندگی، به درجه‌ای از معرفت رسیدند که توانستند نقطه عطفی از تاریخ اسلام را رقم بزنند.

کسی که به اهداف و ارزش‌های والای اسلامی ایمان داشته و این باور از عمق خوبی برخوردار نباشد، هر لحظه ممکن است در لغزشگاه‌های حیاتی با مشکل مواجه شود. اینجاست که قرآن کریم خطاب به اهل ایمان می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا»[1]؛ ای مؤمنان! بر ایمان خود ثابت و ماندگار باشید و بر آن بیفزایید. تصور نکنیم همین که باور سطحی به آنچه که باید ایمان داشت بس است و همین اندازه برای نجات از بحران‌ها و فتنه‌های سخت کفایت می‌کند! چه بسیاری از طلحه و زبیرهای تاریخ بودند که عمری نامشان در زمره قهرمانان راه دین ثبت شده بود؛ اما از آنجا که از عمق معرفت و بصیرت کافی برخوردار نبودند، چیزی جز شقاوت ابدی نصیبشان نشد!

قطعاً همین عمق معرفت و ایمان است که ارزش عبادت‌های انسان را تعیین کرده و رشد و تعالی انسان را به نقطه‌ای می‌رساند که از او الگو و اسوه‌ای تاریخی بسازد.

محفل خانگی، همان میدان کوچکی است که تربیت‌کننده انسان‌های بزرگ است. یک دورهمی به‌ظاهر ساده که عیار حقیقی انسان را به منصه ظهور رسانده و زمینه یک زندگی سعادتمندانه را فراهم می‌کند. این اثر عملی و رفتاری، همان چیزی است که جز با تعمیق باور دینی تأمین نخواهد شد. اما بروز این مؤلفه در سیر حیات انسان، در قالب‌های مختلفی می‌تواند صورت گیرد که رعایت آنها بر هر کسی لازم و ضروری است. در ادامه به مهم‌ترین این موارد که از سوی تجربه‌گران این حوزه بیان شده است اشاره می‌کنیم:

---

۱. سوره نساء، آیه ۱۳۶

۱. **اخلاق و معنویت:** محفلی که به عمق معرفت و باور دینی رسیده باشد، در درجه اول باید مؤدب به آداب اخلاق و معنوی باشد. اخلاق، همان سلسله صفاتی است که در نفس و روح انسان ثابت و ریشه‌دار بوده و منشأ صدور اعمال نیک و فضیلت‌ها است. معنویت هم که در مقابل مادی‌گرایی است، بر اساس اعتقاد به غیب، دارای شئونی است که انسان را متصف به صفات زیبای روحانی می‌کند. محفلی که خود را به لباس اخلاق و معنویت پوشانده باشد، اخلاص و سلامت نفسانی را در بانیان، متولیان و مبلّغان و به‌تبع آنها در سایر اعضای محفل، ساری و جاری خواهد کرد.

تعمیق باور دینی زمانی می‌تواند تجلی کند که اخلاق و معنویت را نه در زبان، بلکه در رفتار به مخاطب نشان دهد. بانی و مبلّغی که با ظاهری آراسته، رویی گشاده، زبانی

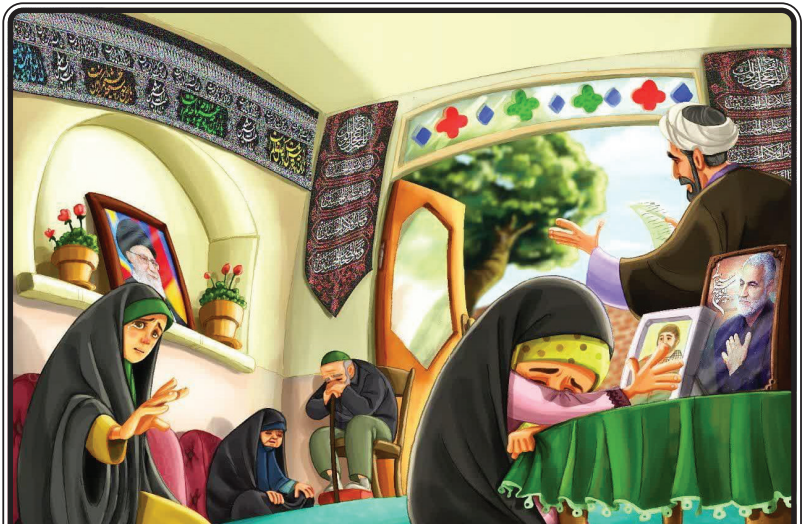

نـرم، قلبی مهربان و دسـتانی بخشـنده با دیگران ارتباط برقـرار می‌کند، اثر فوق‌العاده‌ای در ایمان‌افـزایی مخاطـب خواهـد داشـت. علاوه‌برآن، حیـا و عفت را نیز بایـد مؤلفه مهم دیگری در برخورداری از اخلاق و معنویت برشمـرد. محفلی که به نحوه حضور محرمان و نامحرمان حسـاس نباشـد و یا فضای آن با محبت و مودّت عطرآگین نباشـد، راه را برای نفـوذ شیـاطین در دل‌هـا بـاز خواهد کرد؛ لذا باید نسـبت به نشسـت و برخاستی که در محافل صورت می‌گیرد نهایت حسـاسیت را به کار بسـت تا مبادا آسیبی به زیرسـاخت تعمیق دینی اعضا وارد گردد.

اساساً هرگونه فعالیتی که به‌صورت فردی و یا اجتماعی صورت می‌گیرد، بدون برخورداری از یک برنامهٔ مدون و منظم، به نتیجهٔ مطلوب نخواهد رسید.

۲. **تبلیـغ دینـی مؤثـر:** بی‌شـک، افزایش و تعمیق ایمان، جز با معـارفی که در این محافل به شـرکت‌کنندگان ارائه می‌شـود امکان‌پذیر نخواهد بود. صِرف برگزاری یک دورهمی که رنگ و بویی از معارف عمیق و ناب دینی نبرده باشـد چگونه می‌تواند به چنین هدف ارزشـمندی دسـت یابـد؟ بنابرایـن نقـش یک مبلّغ در ایـن وادی از اهمیـت و ضرورت بسیاری برخوردار است. اما آیا ارائه هرگونه مباحث، بدون درنظرگرفتن اصول و شرایط آن می‌توانـد ایـن مهـم را برآورده نماید؟ قطعاً این‌گونه نیسـت؛ لذا بنـا به تجربیاتی که در ایـن زمینـه بیان شـده اسـت به مهم‌ترین شـرایطی کـه به تبلیـغ دینی اثرگـذار می‌انجامد می‌پردازیم:

• ترسیم نقشه راه: اساساً هرگونه فعالیتی که به‌صورت فردی و یا اجتماعی صورت می‌گیرد، بدون برخورداری از یک برنامه مدون و منظم، به نتیجه مطلوب نخواهد رسید. به‌ویژه زمانی که این فعالیت، همچون محافل خانگی، از یک سو دارای حساسیت اجتماعی بوده و از سوی دیگر هدف بلندمدتی را دنبال می‌کند در ارائه یک برنامه و نقشه راه برای آن نباید کوچک‌ترین تردیدی داشت. این نقشه، هم در مدیریت همه‌جانبه محفل و هم در امر تبلیغ دین ـ که مهم‌ترین قسمت آن را تشکیل می‌دهد ـ باید تدوین شده و اهداف، شیوه‌ها، سیاست‌ها و... در آن به‌صورت مفصل و کامل ارائه گردیده و بر طبق آن نسبت به برپایی محفل اقدام نمود. گفتنی است این برنامه و نقشه راه باید بتواند به‌تناسب بازخوردها و به نسبت پیشرفتی که در تعمیق باورهای دینی حاصل گردیده انعطاف عمل داشته باشد.

• وضعیت‌سنجی افراد: باید توجه داشت که اثرگذاری تبلیغ دینی در یک محفل، در همه‌جا و در هر زمانی به‌صورت یکسان مفید اثر نخواهد بود. عدم توجه به شرایط و وضعیت سنی، جنسی، فکری، گرایشی، فرهنگی و... در ارائه مباحث نتیجه مورد انتظار را در پی نخواهد داشت. طرح مباحثی صرفاً مذهبی برای اعضایی که گرایش چندانی به تقیّدات مذهبی نداشته و یا ارائه مطالبی

که با دغدغه شرکت‌کنندگان همخوانی و تناسب ندارد، نه‌تنها آورده‌ای به همراه نخواهد داشت، بلکه به روند محفل آسیب خواهد زد و حتی ادامه حیات آن را با مشکل مواجه خواهد ساخت.

بهتر است که موضوع و مباحث طرح شده در جلسات ابتدایی، از تازگی برخوردار بوده و به تبیین مسائل روز اشاره داشته باشد. در این میان، لزومی ندارد طرح بحث در قالب منبر صورت گیرد؛ بلکه می‌تواند به شکل کارگاه مهارت‌افزایی و یا صحبت صمیمانه در جمع انجام گیرد؛ بنابراین، اگر آسیب‌ها و نیازهای اعضای محفل به‌خوبی شناسایی شوند و به‌تناسب شرایط مختلف آنها به ارائه بحث پرداخته شود، علاوه بر تضمین تداوم محفل، به تعمیق دینی افراد کمک شایانی خواهد کرد.

- حس نشاط و صمیمیت: محفل خانگی با نشست‌های دیگری که خارج از حیطه خانه و خانواده برگزار می‌شوند تفاوت بسیاری دارد که «رسمی نبودن» از جمله این تفاوت‌ها قلمداد می‌شود. بی شک، کسانی که از حضور خود و سایرین در یک نشست دورهمی و خانوادگی، احساس سنگینی و رسمیت داشته و فضا را برای خود، عاری از جذابیت و نشاط مشاهده کنند، انگیزه کافی برای شرکت مجدد در آن نشست را نخواهند داشت. این امر، به‌تبع در نیل

قلوبی که یک‌دل و به‌هم‌پیوسته بتوانند بهترین بهره را از این حلقه‌های نورانی و آماده ببرند، غرق در بطن معارف دینی و ایمانی خواهند شد.

به هدف نهایی برگزاری یک محفل اثر سوء خواهد گذاشت. پس بسیار مهم است که هم فضای کلی دورهمی و هم مطالب بیان شده، جذاب، موردنیاز، امیدبخش، نشاط‌آفرین و حتی‌الامکان با چاشنی مزاح و شوخی همراه باشد تا زمینه اثرپذیری مخاطب جهت عمق‌بخشی به ایمان او فراهم گردد.

- مهارت‌افزایی تربیتی: ازآنجاکه قاطبه خانواده‌ها در امورات زندگی و خانوادگی خود از دغدغه‌های بسیاری جهت تربیت فرزندان و همسرداری برخوردار بوده و این نشست‌های صمیمانه نیز با محوریت خانه و خانواده شکل می‌گیرند، بهتر است که تبلیغ دین را نیز با این‌گونه مسائل عجین کرد. به تجربه ثابت شده است که بیان مباحث کاربردی و مهارت‌افزا در خصوص مسائل تربیتی و خانوادگی، در عین جذابیت، قالب بسیار مناسبی برای تبیین معارف دینی خواهد بود.

۳. **برکت‌آفرینی:** یکی از ویژگی‌های بارز محافل موفق، انجام برنامه‌هایی جهت رفع نیازهای مادی و معنوی سایر اعضا است. شاید این فعالیت‌ها به‌ظاهر، امری عادی و همچون کارهای مجموعه‌های دیگر باشند؛ لکن از آنجا که این برنامه‌ها در محیطی متشکل از اعضای یک قوم‌وخویش برپا شده و فضای آن با معارف اسلام و توسط افرادی مدعی دین و مذهب ساخته‌وپرداخته شده، کسب اعتماد و اطمینان متقابل را در پی خواهد داشت و از همین جهت، زمینه‌های تعمیق باور دینی را فراهم خواهد کرد.

این برنامه‌ها می‌توانند در قالب‌های مختلفی نظیر صندوق قرض‌الحسنه، اعطای وام، کمک‌های مادی و معنوی به نیازمندان و... انجام گیرند که بسیار به جا و شایسته است. اما مهم‌ترین نکته دراین‌رابطه را باید در حفظ شأن و کرامت انسانی افرادی دانست که از این مساعدت‌ها بهره‌مند می‌شوند. قطعاً در فعالیت‌های خیریه و به هنگام آگاهی از وجود مشکلاتی در زندگی افراد، باید به‌گونه‌ای تدبیر شود که آبرو، عزت و احترام آنها همچنان محفوظ بماند. در غیر این صورت علاوه بر زوال اعتماد میان اعضا، بدبینی و اختلافات بسیاری عاید محفل خواهد شد که با ارزش‌ها و سفارش‌های دینی نیز ناسازگار است.

۴. **اتحادبخشی:** مجموعه‌ای که اعضای آن از وحدت و انسجام قلبی برخوردار باشد، بی‌گمان در پیشبرد اهداف خود، مانعی در برابر خود مشاهده نخواهد کرد. علی‌الخصوص اگر آن مجموعه را متشکل از افرادی بدانیم که قرابت خویشاوندی نیز با یکدیگر دارند، این اتصال و همبستگی می‌تواند دوچندان شود. قلوبی که یک‌دل و به‌هم‌پیوسته بتوانند بهترین بهره را از این حلقه‌های نورانی و آماده ببرند، غرق در بطن معارف دینی و ایمانی خواهند شد و علاوه بر نیل به سعادت شخصی، قادر خواهند بود جامعه را به سمت‌وسوی سعادت (جامعه‌پردازی) نائل کنند. فراهم‌سازی چنین بستر بی‌نظیری بر عهده بانیان و متولیان محافل است و می‌بایست بهترین درایت و چاره‌اندیشی را در این خصوص به کار گیرند.

سعادت و شقاوت هر جامعه‌ای جز با استحکام یا ویرانی بنیان خانواده امکان‌پذیر نخواهد بود و حفظ این نهاد، همان مسئولیت خطیری است که اکنون بر دوش هر پیر و جوانی سنگینی می‌کند.

سخن پایانی

شیعه، بزرگ‌ترین و عمیق‌ترین ظرفیت محتوایی و میدانی را در عرصه خانواده در بر دارد. به جرأت می‌توان ادعا داشت که هیچ دینی به اندازه دین مبین و شریف اسلام و در میان مذاهب مرتبط با آن، هیچ مذهبی به اندازه تشیع نتوانسته است حقیقت و جایگاه خانه و خانواده را در نظر و عمل تبیین کند. شیعه، بزرگ‌ترین افتخار خود را در پیروی از کسانی می‌داند که به‌عنوان برترین و بالاترین اسوه‌های خلقت، از هیچ سفارش ریز و درشتی در تمامی وجوه حیات انسانی فروگذار نکرده‌اند؛ چه رسد به جایگاه خانواده‌ای که به‌عنوان کانون تربیت نسل آینده هر جامعه‌ای به شمار می‌رود. براین‌اساس، نگاه دغدغه‌مندانه به حوزه تمدن‌ساز خانواده، در روزگاری که مورد تهاجم بی‌امان و همه‌جانبه دشمنان انسی و جنی قرار گرفته است بیش از هر روزگار دیگری ضرورت پیدا کرده و این امر، جز با پیروی از سیره و سنت معصومین علیهم‌السلام امکان‌پذیر نخواهد بود. همان سیره‌ای که اسلام حقیقی را تا کنون از تمامی گذرگاه‌های تنگ و تاریک زمانه به‌سلامت عبور داده و اکنون سرنوشت آن را در دستان ما قرار داده است.

سعادت و شقاوت هر جامعه‌ای جز با استحکام یا ویرانی بنیان خانواده امکان‌پذیر نخواهد بود و حفظ این نهاد، همان مسئولیت خطیری است که اکنون بر دوش هر پیر و جوانی سنگینی می‌کند. اگر کسی نسبت به فضای خانه و مسائل پیش‌آمده برای خانواده خود و دیگران دل‌نگران است، باید برای حل آن از هیچ تلاشی دریغ نکند و برای به‌دست‌آوردن نور مودّت و رحمت، مجدانه تلاش کند. آنچه در این گفتار از نظر خواننده گرامی گذشت، تنها قطره‌ای از دریای دغدغه‌هایی است که امروزه می‌بایست در خصوص خانه و خانواده بدان پرداخت و به آن جامه عمل پوشاند. بی‌شک، خانه‌ای که از فیض نور الهی محروم بماند، جای خود را به تاریکی خواهد داد و در کمترین زمان ممکن با خطر فروپاشی و نابودی مواجه خواهد شد. پس امروزه باید بیش از هر برهه‌ای نسبت به بنا و حفظ خانواده بر اساس محبت خداوند اهتمام داشت و این امر، با گشودن درب‌خانه به روی نزدیکان و آشنایان جهت نشستن بر سر سفره رضوان الهی، بسیار آسان خواهد بود. براین‌اساس، بسیار جای دارد تا این‌گونه مستندنگاری‌ها و تجربه‌نگاری‌ها به‌وفور انجام‌گرفته و با پیاده‌سازی و الگوسازی از آن، بتوان نمونه‌ای از جامعه متمدن و سعادتمند را به دنیا عرضه گردد.

تا زمانی که ایمان و باور شیعیان به دین زیبای اسلام از عمق کافی برخوردار نباشد، نمی‌توان نسبت به اشاعه و معرفی یک خانواده اصیل ایرانی ـ اسلامی امیدوار بود. قطعاً خانواده‌ای که محیط خود را بر مبنای مودتِ سرچشمه گرفته شده از قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام بنیان نهاده

خانواده‌ای که محیط خود را بر مبنای مودتِ سرچشمه گرفته شده از قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام بنیان نهاده باشند، به‌تبع بهره‌مندی از ایمان عمیق، در برابر تمامی چالش‌ها و گرفتاری‌های زندگی مصون خواهد بود.

باشند، به‌تبع بهره‌مندی از ایمان عمیق، در برابر تمامی چالش‌ها و گرفتاری‌های زندگی مصون خواهد بود. برای همین منظور، جامعه هدف این نوشتار، افراد فعال در حوزه محافل خانگی قرار گرفتند تا به‌منظور دریافت تجربیات موفق ایشان بتوان خانواده‌ها را تا حدود بسیاری در مواجهه با چالش‌ها مجهز کرد.

شایسته است که در جهت تکمیل چنین یافته‌هایی، به مسائل مهم دیگری که ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با خانواده دارد پرداخته شود تا با کسب تجربه‌های بیشتر، از قرارگرفتن به‌عنوان مایه عبرت دیگران و آیندگان اجتناب شود. فعالیت در حوزه جمعیت و فرزندآوری از جمله مسائل و معضلات جدی کنونی جامعه به شمار می‌رود که باز شدن گره آن، تنها با تمرکز و توجه وافر به مرکز خانواده میسر خواهد بود. کسانی که با نگاهی نگران نسبت به موضوع خانواده در حال فعالیت فکری، پژوهشی و میدانی هستند، تکاپوی خود را تنها در حوزه فعالیت خود منحصر نکنند و شاخص‌ها و تجربیات خود را در بسترهای مختلف حقیقی و مجازی به اشتراک بگذارند. آن‌چنان فضا برای کار در حوزه خانواده و به‌ویژه محافل خانگی گسترده است که فعالیت متمرکز بر روی هر یک از اجزای آن مانند صندوق‌های قرض‌الحسنه، تزریق محتوا، مدیریت و... در قالب‌های مختلفی نظیر منشور، کتاب، کارگاه‌های آموزشی و... امکان‌پذیر بوده و هر یک می‌تواند سهم بزرگی از جامعه‌سازی و تمدن‌سازی را در ابعاد ملی و جهانی داشته باشد.

هیأتِ تراز انقلاب اسلامی

همان قله‌ای است که باید به سویش حرکت نمود. همان هیأتِ الگویی که گوشه گوشه و لحظه‌لحظه‌اش مورد رضایت امام عصر(عج) باشد. هیأتی است که شایسته برپایی در حضور حضرتش باشد. هیأتی آماده حضور و ظهور...ترسیم بایسته‌ها و شایسته‌های چنین هیأتی، هر چند سخت و دشوار می‌نماید. اما لازم است و ضروری...

❊❊❊

در فانوس، فانوس به دست گرفته‌ایم و می‌کوشیم تا شاید بتوانیم برخی از ابعاد مختلف هیأت تراز انقلاب اسلامی را روشن کنیم.

جامعه ایمانی مشعر،
محفلی است برای گردآمدن
هیأت‌های کشور.
مشعر چیزی جز اجتماع هیأت‌ها نیست،
جامعه‌ای فراتر از مرزهای نژادی و
تقسیمات جغرافیایی و سیاسی.
اجتماعی ایمانی و توحیدی است

۰۲۵-۳۶ ۶۳ ۱۲ ۲۰
۳۰۰۰ ۱۵۴۲
www.۱۵۴۲.org
info@۱۵۴۲.org

که به دنبال ارتباط بیشتر
محبّان سیدالشهدا(ع) است...
قرار نیست مشعر تولید کند.
قرار است مشعر آیینه تولیدات
و فعّالیّت‌های شما باشد.
اینجا، جای آرم هیأت شماست
که باید در شماره‌های بعد پرش کنید...